

Oplægning af hormonspiral

- værd at vide -

Hvilke typer spiraler findes?

Der findes 4 spiralmærker med hver sin dosis. De hedder Mirena, Levosert, Kyleena og Jaydess. Det er kun Mirena og Levosert, der er godkendt, hvis du skal i hormonbehandling med østrogen. Mirena og Kyleena bruges desuden til mange typer af blødningsforstyrrelser. Dette uanset din alder, og de virker naturligvis også som prævention.

Hvordan foregår det?

- HUSK at tage spiralen med
- spiralen lægges når du har menstruation
- eller lige efter du er ophørt med blødning
- tag 2 Panodil og 2 Ibumetin 1 time før
- der laves gynækologisk undersøgelse
- der ultralydsskannes
- der lægges lokalbedøvelse
- spiralen oplægges
- der afsluttes med en kontrolskanning

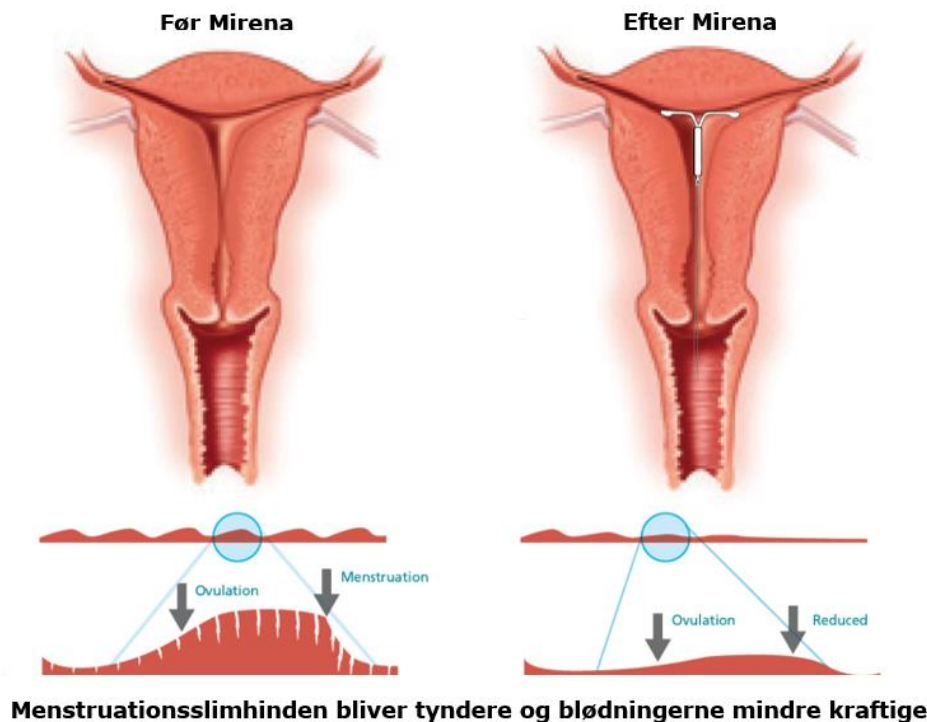
Du kan få menstruationslignende smerter efter indgrebet, som kan vare nogle timer.

Indikation og fordele

Hormonspiralen nedsætter blødning og menstruationssmerter drastisk, og mange holder helt op med at bløde indenfor det første år. Spiralen bruges især ved:

- hormonbehandling
- blødningsforstyrrelser
- når anden prævention ikke er velegnet
- mindre muskelknuder
- endometriose
- cyklisk hovedpine og PMS
- tidligere blodprop eller risiko herfor
- hormonforstyrrelser
- PCOS, FHA, Prolaktinom
- blodmangel

Dertil nedsætter hormonspiralen risikoen for æggestokkræft med 40%, livmoderkræft med op til 75% og livmoderhalskræft 40-45%.



Ulemper og bivirkninger

Der er ganske få bivirkninger. Pletblødninger kan opstå i starten, og kan være irriterende, men de forsvinder typisk efter nogle måneder. I sjældne tilfælde kan du opleve øget forekomst af uren hud, humør-svingninger og brystspændinger. Du tager ikke på i vægt af spiralen.

Risiko

I sjældne tilfælde, ca. 1-5 pr 1000 oplagte spiraler, kan den perforere livmoderen til bughulen. Risikofaktorer er især tidligere kejsersnit og afvigende anatomi, fx en bagoverbøjet livmoder. Det er ikke farligt, men spiralen skal i så fald fjernes ved en operation på sygehuset.

Du bør ALTID kontakte læge

- ved mistanke om at spiralen er udstødt
- ved mistanke om den ikke sidder korrekt
- ved mistanke om graviditet
- ved feber, smerter og ildelugtende udflåd
- ved ændringer i dit blødningsmønster
- ved bivirkninger, der ikke ophører

Skal jeg til kontrol?

Du kan med en finger mærke de to tråde, der hænger et stykke ned i skeden. Kan du ikke mærke trådene, og kan din læge ikke se dem, bør du henvises til ultralydsskanning. Hvis du skal komme til kontrol efter oplægning af spiralen, aftaler jeg det med dig.

Hvordan virker spiralen?

Den afgiver en ganske lille mængde gestagenhormon lokalt til livmoderen. Gestagen er den bedste blødningshæmmende behandling, der findes, meget bedre end

progesteron, som heller ikke har en plads i behandlingen af kvinder under 40 årsalderen. Gestagenet i spiralen er ikke bioidentisk, men ligner i dets kemiske struktur progesteron. Gestagenet hæmmer funktionen af østrogen- og progesteron-receptorer i menstruationsslimhinden, så den bliver tyndere. Blødningsepisoderne bliver kortere, og mindre kraftige eller stopper helt.

Hvad med brystkræft?

Der er ikke forhøjet risiko for brystkræft ved brug af spiralen, som en del medier ellers berettede i 2024. Det har jeg skrevet en grundig forklaring om i *Debat & Artikler*, men livstidsrisikoen for brystkræft påvirkes ubetydeligt af en hormonspiral. Har du imidlertid fået brystkræft, og har du i forvejen en hormonspiral, skal den fjernes.

Hvad koster den?

Mirena og Levosert koster kr. 900-1.100 uden tilskud. Får du spiralen som behandling, giver Lægemiddelstyrelsen og Danmark tilskud på kr. 100-600. Kyleena koster kr. 1.200.

Hvis spiralen er defekt?

Hvis spiralen er defekt, kan du få en erstatningsspiral fra firmaet, som sælger spiralen. Det forlanger Sundhedsstyrelsen og Sundhedsministeriet. Den erstattes via det apotek, hvor du har købt den. Lægen beskriver årsagen, og du er som patient selv ansvarlig for at gå på apoteket og reklamere.

© Copyright Charlotte Floridon

Klinik for Overgangsalder og Gynækologi

Charlotte Floridon, Speciallæge, Ph.d. i Gyn/Obs